

איך אומרים: אסקימואי או אסקימואי?

מאשה

מאשה היקרה,

מוטב "אסקימואי" מאשר "אסקימואי", אבל שתי הצורות שגויות. האמריקאי או האמריקני, שתי הצורות תקינות מגיע מאמריקה, אבל ה"אסקימואי" לא מגיע מאסקימו. הוא מגיע מאזור הקוטב הצפוני, וקוראים לו בפשטות "אסקימו" - שם כולל לשבטים שחיים סביב הקוטב הצפוני, מסיביר, דרך גרינלנד וקנדה ועד אלסקה.

האסקימואים של קנדה נעלבו מהשם אסקימו ודרשו להיקרא אינואיט - מילה שבשפת האינוקטיטוט משמעה "אנשים". אלא שאסקימואים רבים אינם מדברים אינוקטיטוט

השם "אסקימו" משמש גם כוכר וגם בנקבה, אז גם אשתו של האסקימו היא אסקימו. פשוט מאד. הכלבול מגיע מצורת הרבים. ילדיו של האסקימו הם אסקימואים, ומכאן נגזרה אחורה הצורה השגויה "אסקימואי", וכבר הימים גם השיבוש "אסקימוסי", ככל הנראה בהש" ראת צורת הרבים האנגלית: "Eskimos". עבור חלק מהאנשים גם השם "אסקימו" אינו תקין, לפחות מבחינה פוליטית. הכל בגלל שמועה שנופצה כאילו מקור השם בשפת האינו, שפה אינדיאנית רווחת בצפון אמריקה, מהמילה "אסקא" מ"סיו" שהוראתה: "מי שאוכל בשר נא". לשמועה הזו אין שחר. אמנם האסקימואים היו אוכלים לפעמים בשר ציד נא במקום

לסחוב אותו לאיגלו לבישול, ובלדר חושב שאין מה להתבייש בכך, אך האמת היא שמקור המילה בלתי ידוע ורוב המלומדים משערים שהוא קשור לנעלי שלג יותר מאשר לבשר נא. ועדיין, למשמע הפרשנות השגויה נתקפו האסקימואים המתגוררים בקנדה גל של עלבון לאומני והתחילו לבקש מאנשים אחרים לקרוא להם "אינואיט" כרבים ו"אינוק" ביחיד. משמעות השם בשפתם שלהם, שנקראת "אינוקטיטוט", היא פשוט "האנשים", והם עלולים נורא להיעלב אם הם יידעו שאתה קורא להם "אסקימו", עם א בלי שגיאות.

הצרה היא שלא כל האסקימואים מדברים אינוקטיטוט, ואסקימואים שחיים במקומות אחרים ודוברים שפות אחרות לא רצו להישאר מאחור. לדוגמה: אלו שחיים ברוסיה ובאלסקה ומדברים בשפה שנקר

ראת "יופיק" קוראים לעצמם "וואיט" רבים וביחיד "יוק". המשמעות היא אותה משמעות: "האנשים". אפילו האסקימואים של גרינלנד - שמדברים שפה כל כך דומה לזו של האינואיט, שגם בה משמעות המלה "אינואיט" היא נפרדת, והם מבקשים מאד שיקראו להם "קלית" ("קללק" ביחיד), שזה השם שלהם לארץ גרינלנד עצמה. וזה לא נגמר שם. הקבוצות הללו מתחלקות לתתי-קבוצות שלא תמיד מסכימות עם שיוכן השבטי, וזה עוד בלי להכליל את הסיביריקי, שנבחרו זה מכבר, ואת בני האלאוט שנחשבים רק לדמויי אסקימו, או "אסקימואידים". בקצב הזה שלא יתפלאו אם יום אחד לכולם ימאס ויתחילו לקרוא להם "האנשים-האלה-שגרים-ליד-הקוטב-הצפוני".

שאלות לבלדד השוחי: askbildad@callist.co.il

האם עתידנו הוא בערי ענק?

לפי הנתונים היבשים, המגדלים הם סוד הצמיחה

איזה דבר אדיר היא העיר. כך מתאמץ לשכנע אותנו הכלכלן מהרווארד אדוארד גלור. ספרו החדש מתאר את העיר כהמצאה החשובה בתולדות האנושות. היא הופכת אותנו להכמים יותר ושמהים יותר, הוא טוען, לירוקים ובריאים יותר. ואת כל השב" חים האלה הוא עוד מגדיל ורוחם בכך תרת של ספרו החדש: "Triumph of the City: How Our Greatest Invention Makes Us Richer, Smarter, Greener, Healthier, and Happier"

אדוארד גלור מצביע על הונג קונג וסינגפור כדוגמה לאופן שבו די בתכנון עירוני נכון כדי להפוך מדינת עולם שלישי לדעתו, ערים בנוות עשרות מיליוני תושבים יותר שיכול להיות לאנושות

גלור יצטרך לעבוד עוד קצת כדי לשכנע אותי. החלום הסטנדרטי בסביבתי הוא של בית צמוד קרקע ואדום רעפים שאפשר לראות ממנו את האופק ולשמע בו את הציפורים. במקום שבו גדלתי "עיר רונה" היה שם גנאי למי שלא היה מחובר לגאולת הקרקע ולחקלאות, למי שלא היה שוהף, מחושל וכשיר דיו "להגשמה", שמתממשת רק הרחק מהעיר. לא בתוכה. וגם היום הפטטורלי נותר מקודש. כבר לא מלבישים בגאווה את הארץ בשלמת בטון ומלט, אך עדיין מתגעגעים לעמק שבו נוצץ הטל. אלא שלדור דבק בעבודתו. הוא מביא

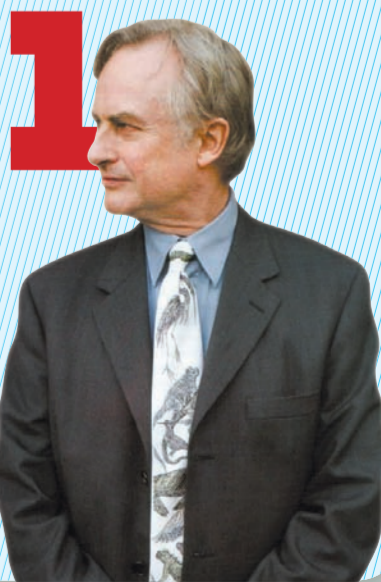
את הטכניסטיקות שמלמדות כי גידול באוכלוסיית עיר מביא לצמיחה מהירה עוד יותר של כלכלתה, ושעוד כה עיור ומדיניות עירונית נכונה הם הפתרון האמין היחיד לעוני בעולם השלישי. הונג קונג וסינגפור הן, לדירוג המודל האמיתי ליציאה מהעוני בעולם השלישי.

גלור מזכיר שבמרוצת העשור האחרון נהפכו תושבי הערים לרוב: קצת יותר ממחצית האנושות גרה בעיר, והנהירה אל הערים ממשיכה. ולא במקרה. העיר היא מכוורתם של כל הדברים הטובים שקרו לאנושות. הפילוסופיה צמחה באתונה, הרנסנס - בפירנצה, המהפכה התע"י שיינת במדינה. השפע הכלכלי, זה שנהפך לכה מהותי בתרבותנו, נבט בלור ניו ובניו יורק.

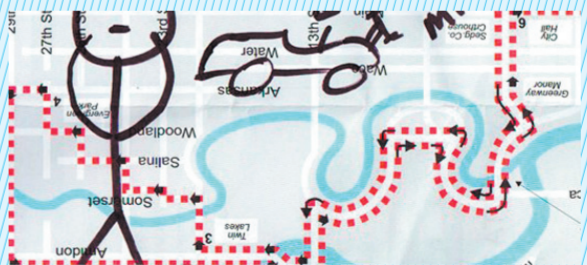
מהטמה גנדי היה מאלה שבחנו את העיר כחשך. עוצמתה של הורו, אמר, לא נמצאת בעריה הענקיות והמעטות אלא ב-700 אלף כפריה. גם בני-גוריון הטיף לתנועה מהעיר לכפר. המבחן שלנו הוא בנגב ובגליל, אמר. גם המנהיגות האמריקאית חקקה בצעירים הינקים לצאת מהערים ולנוע מערבה.

והנה בא גלור, ומשיב לגנדי ובני-גוריון ריון ולאמריקאים ולפילוסופים מעריצי טבע כמו רוסו והנרי דיוויד ת'ורו. לפני אלף שנה היו באירופה רק ארבע ערים שאכלסו יותר מ-50 אלף תושבים: קוני סטטינופול ושלוש הערים המוסלמיות שבאיבריה. כולן היו קיימים למטרופולין הגדול של העולם הערבי - בגרד. ובעוד כמה שנים גם ערי הענק שבחן אנו חיים ייחשבו קטנות. ערים גדולות יותר וצי

חופי רפאלי הוא ראש מרכז שגיא ובית הספר לניהול באוניברסיטת חיפה sheizaf.rafaeli.net

1 ראיון: אין עוד חלבדו
פרופ' ריצ'רד דוקינס הוא גיבורם של הרבה אתאיסטים ואויבם המושבע של כל השאר. לכבוד יציאת התרגום הגרמני של ספרו החדש, "ההצגה הטובה ביקום: הראיה לאבולוציה", הוא מתראיין למהדורה המקוננת של "דר שפיגל", ונותן את השואו הרגיל שלו. על השאלה אם מעולם לא חווה פאזה של אמונה דתית בחייו הוא משיב: "ודאי שכן. הרי הייתי ילד, כאלו". חומר בעירה מוצלח למתשכבעים משני צדי המתרס.
<http://is.gd/xebgCG>

2 אתר: לכל שאלה (הזוויה) תשובה
איג'ר גרין מקנזס עוסק באופן כפייתי בפירורי מידע לא רלבנטיים ותמנת את התוצאות לבלוג I Always Wondered, שם הוא משיב לשאלות כגון "למה עיני העדים מזרחות?" או "איזה חפץ כדאי לקחת אחרון ברגל כדאי לנרוע מפרימיטיבים לחשוב שאחיה אלהים". מושלם.
<http://is.gd/vaeCIE>

3 ספר: קישון האמריקאי
מייק סאקו הוא איש מצויק מאוד שכותב עבור "הניו יורקר", "GQ", "אסקווייר" ואפילו "MAD Magazine". הספר החדש שלו (בתרגום חופשי: "חלומות פרוצים, בגבולות ההיגיון") מורכב כולו מהומורסקות מהסביבה המודרנית: אימילים שיצאו מככל שליטה, מודעות דרזשים בקרייגס ליסט, דיג'יי רוק קלאסי שחוטף התמוטטות עצבים.
<http://is.gd/GEQrK>

4 אופנה: קלאסיקה לחאקי וג'ינס
מעצב הסניקס הניו-יורקי רוני פיג שיתף פעולה עם המותג החותיק קלארקס אורייג'ינלס ביצירת הדגם האלגנטי הזה, Slate Bluse Desert. הגזרה והצבע הקלאסיים מבטיחים שמדובר בהשקעה לטווח ארוך. לשקול בחיוב.
<http://is.gd/ctRFcs>

5 עיצוב: אופני אודו
שיתוף פעולה בין יצרנית האופניים מפורסלת Renovo וחברת אודו הניב את סדרת DUO, שמורכבת לעת עתה משלושה דגמים מושלמים למראה. הדגם העירוני/קדואלי מפתח במיוחד, למרות תג מחיר שאינו קדואלי בשום צורה. מד: 6,530 דולר, בחנות המקוונת.
<http://is.gd/84fVfS>

מדע: היקום ב-3D

אסטרונומים חובבים וגם אנשים מהיישוב צריכים לבדוק את הדגם האינטראקטיבי והיפהפה הזה של מערכת השמש שלנו, שמאפשר לשוטט בה ומעליה, לבקר את השכנים של כדור הארץ או לשייט ביניהם. די מדהים מה שקורה בגלקסיה הזאת, אני אומר לכם.
<http://is.gd/X0BLV4>

ילדים: מגזין האיפוד הראשון שלי

שיתוף פעולה בין יצרנית האופניים מפורסלת Renovo וחברת אודו הניב את סדרת DUO, שמורכבת לעת עתה משלושה דגמים מושלמים למראה. הדגם העירוני/קדואלי מפתח במיוחד, למרות תג מחיר שאינו קדואלי בשום צורה. מד: 6,530 דולר, בחנות המקוונת.
<http://is.gd/84fVfS>

<http://timbuktu.me>

